

Junior Achievementi ettevõtlusõpetuse programm „Mini-minifirma“ ainekava

Junior Achievementi ettevõtlusõpetuse programmi „Mini-minifirma“ toetab põhikooli õppekava läbivat teemat „Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus“ II kooliastmes:

- Toetatakse õpilase initsiatiivi ning pakutakse talle võimalusi ja abi ühisalgatusteks.
- Õpilasi innustatakse iseseisvalt tegutsema ühise eesmärgi nimel ning võtma sellega kaasnevat vastutust ja kohustusi.
- Suunatakse õpilasi leidma jõukohastele probleemidele loomingulisi lahendusi ning aidatakse neil kogeda koos tegutsemise kasulikkust ja vajalikkust.

„Miniminifirma“ programm järgib riikliku programmi „Edu&Tegu“ ettevõtluspädevuse kujundamise mudelit õpilaste ettevõtlikkuse arendamiseks.

Junior Achievementi ettevõtlusõpetuse programmi „Mini-minifirma“ õpitulemused

Ettevõtlusõpetusega taotletakse, et õpilane programmi lõpuks:

- 1) oskab püstitada eesmärgi, võtta vastutust ideede elluviimisel ning rakendab meeskonnatöö võtteid;
- 2) arendab enda loovust;
- 3) kasutab erinevaid teabeallikaid, tõlgendab ja esitab neis allikates sisalduvat infot;
- 4) suhtub vastutustundlikult elukeskkonda;
- 5) teab oma õigusi ja kohustusi kui tarbija;
- 6) saab aru ettevõtluse tähtsusest igapäevaelus ja ühiskonnas;
- 7) mõistab ettevõtja, juhi ja töötaja rolle ning vastutust;
- 8) on positiivse hoiakuga ettevõtluse ja ettevõtjate suhtes.

Programmi kirjeldus ja maht

Ettevõtlusõpetuse maht on 20 tundi, ainet õpetatakse soovitatavalt 4.- 5. klassis eraldi programmina või JA Eesti algkooli programmi „7 sammu“ osana.

Ainet käsitletakse igapäevaেলuga seostatult. Kaks kolmandikku valikõppeaine mahust on suunatud praktilistele tegevustele ja loovuse arendamisele. Praktilised tööd on konkreetse üksikteema või materjali kohta. Iseseisvateks tegevusteks on kodused ülesanded, rühmatöö käigus täidetavad ülesanded. Meeskonnatööna osaletakse õpilaste müügipäevadel peamiselt koolis.

Õppes on olulisel kohal aktiivõppemeetodid nagu arutelud, juhtumianalüüsid, rollimängud, projektid ja õppekäigud, kohalike ettevõtete külastused, kohtumised ettevõtjatega, ettevõtlike lapsevanematega ja vabatahtlik tegevus kodukohas.

Ettevõtlusõpetus annab ülevaate ettevõtte toimimisest ja ettevõtluse tähtsusest ühiskonnas, juhtimise ja meeskonnatöö kogemuse.

Õpilased saavad teavet erinevatele elukutsetele esitatavate nõuete kohta, tutvuvad töötaja ja ettevõtja (tööandja) rollidega, õpivad hindama oma oskusi, soove, arenguvajadusi ning -võimalusi, hindama nii töötaja kui ettevõtja (tööandja) rolli.

Õpilastes arendatakse ettevõtlikku ja keskkonda väärtustavat eluhoiakut, probleemide lahendamise ja uurimise oskusi ning juhtimise ja meeskonnatöö oskusi, finantskirjaoskust, digipädevusi. Õppes pööratakse suurt tähelepanu õpimotivatsiooni arendamisele, seostades õpet igapäevaelu ja kohaliku ettevõtlusega.

Ettevõtlusõpetus on tihedalt lõimitud teiste õppeainetega, toetades matemaatika, tehnoloogia- ja käsitöö ning inimeseõpetuse õppimist, karjääriõpet ja elukutsevalikut. Ettevõtlusõpetuse kavandamisel on õppesisu käsitlemist otstarbekas planeerida ja kooskõlastada II ja III kooliastme ühiskonnaõpetuse, geograafia, inimeseõpetuse, emakeele ja inglise keele, käsitöö ja kodunduse ning tehnoloogiaõpetuse õpetajatega.

Õpilase teabe ja tehnoloogia kasutamise oskuse arendamiseks kasutatakse õppes nüüdisaja tehnoloogilisi vahendeid, sh IKT võimalusi.

Ettevõtlusõpetuse kursuse läbimisel on oluline praktiline väljund kooli laat või müügipäevast osavõtt, mida saab korraldada koolis.

Õppesisu

1. Majandus ja ettevõtlus. Isiklik majandamine, soovid ja vajadused. Majapidamised ja ettevõtted. Ressursid ja kaubad, teenused. Raha ja kapital. Majandusringlus
2. Töö roll ja elukutsed. Tööks vajalikud oskused, teadmised. Ettevõtja roll, vajalikud teadmised, oskused. Elu ja töökaar.
3. Ettevõtlikkus ja ettevõtlus. Äriidee. Ettevõtte vormid: FIE, osaühing, aktsiaselts. Juhtimine ja meeskonnatöö.
4. Ettevõtluse alustalad: eraomand, turg, konkurents ja ettevõtlikkus.
5. Ideest toote ja teenuseni. Ettevõtja põhiküsimused: Mida? Kuidas? Kellele? Tootmine ja tootmiskulud, omahind. Säästlik tootmine.
6. Müümine ja ostmine. Müügihind. Tarbija käitumine. Reklaami tähtsus ettevõtjale ja tarbijale. Säästlik tarbimine.
7. Ettevõtte rahaasjad. Tulud, kulud, kasum, kahjum. Raamatupidamine. Ettevõtja vastutus.
8. Konkurents, selle roll ettevõtjale ja tarbijale. Kodukoha ettevõtlus ja ettevõtted.
9. Rahatarkus. Taskuraha. Isiklik eelarve. Hoiustamine ja laenamine. Õpilaste töötamine ja seadusandlus. Maksud ja riigi roll majanduses.

Mõisted: majandus, ettevõtlikkus ja ettevõtlus, ressursid: loodusvarad, kapital, tööjõud; äriidee, FIE, osaühing, aktsiaselts, eraomand, konkurents; toode ja teenus, tootmine ja tootmiskulud, omahind; tarbija, reklaam, raamatupidamine, kasum, kahjum; konkurents; eelarve, hoius, laen, maksud.

Õppetegevused: Majandusringluse skeem ja analüüs. Elukutsete tutvustamine, näited lastevanemate ametitest, ettevõtja omadused. Näited kohalikest ettevõtjatest, edulood, kohtumine ettevõtjaga. Kodukoha ettevõtete omandivormide väljaselgitamine. Enda ettevõtlikkuse hindamine. Elu ja töökaare joonistamine, unistuste ameti kirjeldamine, selleks vajalikud teadmised ja õppimisvõimalused.

Äriidee otsimine meeskonnas. Ajurünnak ja ideede analüüs. Toode jõulumüügiks, kooli laadaks, müügipäevaks. Oma toote või teenuse väljatootamine. Toote valmistamine. Kohaliku ettevõtte külastus.

Kulude ja tulude arvestus, hinnakujundus ja võrdlus poodides. Reklaami analüüs. Reklaami koostamine. Oma toote või teenuse müük koolis.

Isikliku eelarve koostamine ja analüüs. Hoiustamise ja laenamise võrdlus. Tulumaksu ja käibemaksu arvutamine.

Hindamine: Ettevõtlusõppe õpitulemuste hindamine lähtub põhikooli riikliku õppekava üldosas toodud hindamisalustest ja teistest hindamist reguleerivatest dokumentidest.

Õpitulemuste kontrolli ja hindamise eesmärk on saada ülevaade õpitulemuste saavutusest ja õpilase individuaalsest arengust. Hinnatakse nii teadmisi ja nende rakendamise oskusi kui ka loovust ülesannete lahendamisel, üldpädevuste saavutatust, sh õpioskusi suuliste vastuste (esituste), kirjalike ja praktiliste tööde ning tegevuste alusel, arvestades oskuste vastavust ainekavas taotletavatele eesmärkidele.

Kontrollitakse ja hinnatakse arutluse, põhjendamise ja seoste loomise oskust, õpilase iseseisvat tööd, osalemist rühmatöodes ja aruteludes.

Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute ja numbriliste hinnetega. Õpilane peab teadma, mida ja millal hinnatakse, milliseid hindamisvahendeid kasutatakse ja millised on hindamise kriteeriumid.

Hindamise aluseks on töö iseseisev sooritus, loovus, kirjalike tööde vormistamise nõuetega arvestamine ja üldine korrektsus. Praktilised tööd on konkreetse üksikteema või materjali kohta. Iseseisvateks töödeks on kodused ülesanded, klassitööd ja arvutitööd, mida hinnatakse valikuliselt. Õppeprotsessi jooksul võib hinnata ka koduseid töid, suulisi vastuseid, ülesannete lahendamist, osalemist rühmatöodes ja ettevõtlustegevuses.

Kokkuvõttev hinne kujuneb tunnitööde, praktiliste tööde, iseseisvate tööde ja ettekannete hinnetest.

Füüsiline õpikeskkond

Kool korraldab valdava osa õpet klassis, kus saab rühmatöö tegemiseks mööblit ümber paigutada, on internetiühendus ning audiovisuaalse materjali kasutamise võimalus.

Kool võimaldab õppe sidumiseks igapäevaeluga õppekäike ettevõtetesse vähemalt üks kord õppeaasta jooksul.

Kool toetab õpilaste osalemist ettevõtlusoskusi arendavates projektides ja kooli õpilaslaadal.